

Ekskluderende selvevaluering

Af: Helge Christiansen

Selvevaluering af folkeskolens børn og unge regnes for at være af selvfølgelig værdi for deres læring og trivsel. Men en gruppe forskere peger på alvorlige svagheder ved denne metode og foreslår et alternativ.

Fakta

Titel

"Jeg må være den dumme i klassen"

Forfatter

Sine Penthin Grumløse, Lise Aagaard Kaas, Mathias Sune Berg

Pris

249

Sider

194

Forlag

Samfundslitteratur

De tre forfattere bag dette forskningsprojekt har fulgt nogle klasser på mellemtrinnet for at studere, hvordan selvevaluering foregår. Deres ærinde er at opfordre til refleksion over evalueringspraksis i skolen. Der er ifølge dem sket en stadig stigning i evaluering af eleverne. Eleverne skal lære så meget som muligt så hurtigt som muligt, og i den forbindelse står målformulering og evaluering centralt.

Der er i de sidste 25 år sket en udvikling blandt andet på grund af international påvirkning, som har ført til, at eleverne ikke kun bliver vurderet på, om de har nået faglige mål. De skal nu også vurderes personligt. Eleverne skal have den rette holdning til læring og evaluering, være selvregulerende og have lyst til stadig at forbedre sig.

Evaluering er magtfuld og nødvendig. Men det er vigtigt at overveje, hvilket læringssyn der ligger bag evalueringerne. Nogle steder indsnævrer evalueringer området for det normale. Man skal være på en bestemt måde for at få anerkendelse både fagligt og personligt.

Forskerne har koncentreret sig om selvevaluering på mellemtrinnet, og deres interesse er ikke at udvikle nye evalueringsbegreber, men at undersøge, hvordan elevernes selvevaluering kan påvirke deres selvopfattelse, deres relation til hinanden og til lærerne.

I bogen beskrives nogle evalueringsforløb. I to klasser bruges selvevalueringsopgaver fra læringsplatforme. I andre klasser bruges logbog og portfolio. Og i en enkelt klasse køres et følelseshåndteringsforløb, hvor eleverne skal åbne sig i klassens forum med henblik på adfærdsændring. De skal fortælle, hvad der sker, når de bliver vrede, kede af det og så videre, og lære at bearbejde deres følelser og adfærd.

Forfatterens konklusion på deres undersøgelser er, at den selvevaluering, de har iagttaget, er med til at ekskludere en del børn. De fagligt svageste elever bliver om og om igen konfronteret med, at de er svage, og at de skal forbedre sig. De elever, som ikke ønsker at åbne sig i de følelsesbearbejdende forløb, bliver betragtet som elever, der ikke vil deltage og samarbejde i fællesskabet. Det kan være introverte typer, sårbare personer eller elever, som på grund af en problematisk og konfliktfyldt hjemlig baggrund ikke ønsker at bringe deres problemer til torvs. Dygtige elever og elever, der er vant til at performe på den måde, læreren kan lide i evalueringssituationer, bliver endnu en gang bekræftet i, at de er dygtige.

I to forløb bruges portfolio til at give eleverne scenen i forbindelse med forældresamtaler. Tendensen til at lægge et stigende ansvar på forældre og elever, når der er problemer, er generel. I de beskrevne forløb er der ikke plads til, at forældrene bliver hørt.

Konklusionen i bogen er, at lærerne må tage ansvaret for evalueringen tilbage. Elevevaluering er lærernes og myndighedernes vurdering af, om eleverne er de gode, selvregulerende, lærelystne, reflekterende og fagligt dygtige elever, som samfundet ønsker sig. Dette udelukker dog ikke, at selvevaluering kan være værdifuld.

Til slut beskriver forfatterne nogle muligheder for en evaluering i en fællesskabets kultur, hvor elever og lærere i fællesskab tager ansvar for at gennemføre en evaluering, som både elever og lærere har taget del i, en evaluering og selvevaluering, der foregår tæt på den konkrete undervisning i den konkrete klasse og ikke løsrevet i testning af faglige enkeltdele, som det ofte sker i de autoriserede test. Forfatterne påpeger også, at evalueringformer kan indsnævre den alsidighed i undervisningen, som folkeskolens formål kræver. Deres udspil til evaluering åbner for en langt bredere vifte af aktiviteter, hvor alle har mulighed for at deltage.

Men hvordan ser selvevalueringen ud på andre skoler end dem, forskerne har besøgt? Jeg savner en redegørelse for deres kriterier for valg af skoler, og da der er tale om en kvalitativ undersøgelse, kan undersøgelsen ikke påberåbe sig gyldighed for alle landets skoler, hvad den selvfølgelig heller ikke gør.

Værdien af kvalitative undersøgelser som denne er, at man går tæt på konkrete situationer og nogle konkrete forløb og derved maler levende billeder af praksis. Desuden sættes iagttagelserne i relation til forskningsresultater, som er relevante i forbindelse med det iagttagne.

Bogen sætter nogle velfunderede og spændende spørgsmålstegn ved den udbredte anvendelse af elevers selvevaluering. Er det noget, læserne af min anmeldelse kan genkende? Det kunne det være interessant at få svar på.

Kan man ikke lave en effektiv og god undervisning og være en god lærer uden at trænge ind over det område, som Løgstrup kaldte elevernes urørlighedszone? Er det ikke legalt, at elever på mellemtrinnet, som normalt er meget udadvendte og interesserede i at lære nyt stof, kan lære ud fra et spændende indhold uden voldsomme poppsykologiske fællesøvelser, som i de forkerte hænder kan være mere til skade end til gavn?

Gør vi børn fortræd?

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk